

Бурак Андрій
ст. гр. ФУПОзм-21
Тернопільський національний економічний університет
andrj.burak@mail.ru
Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О.В.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В умовах розбудови ринкової економіки якість виконання державою своїх конституційних функцій та її фінансові можливості залежать від величини бюджету якому належить важлива роль у фінансовій системі держави. Через бюджет здійснюється фінансування заходів економічного і соціального розвитку, що мають загальнодержавне значення, за його допомогою перерозподіляється частина фінансових ресурсів між адміністративно-територіальними одиницями України з метою вдосконалення структури суспільного виробництва і забезпечення соціальних гарантій населенню. З метою мобілізації необхідних бюджетних ресурсів держава змушена організовувати розподільчі процеси таким чином, щоб забезпечити надходження до бюджету у терміни та обсяги, потрібні для повноцінної реалізації відповідних повноважень. Тому на кожному етапі розвитку країни актуальними були, є і будуть питання наповнення дохідної частини бюджету, пошуку додаткових резервів їх зростання та оптимізації джерел формування.

Державні доходи забезпечують соціально-економічний розвиток країни загалом, її окремих регіонів та фінансову підтримку населення. З огляду на це, головним завданням держави є акумулювання достатнього обсягу доходів, здатних забезпечити державні видатки [1, с.384].

Дослідження проблем формування дохідної частини Державного бюджету України викликає інтерес, насамперед тому, що саме бюджет характеризує рівень економічного розвитку країни, і завдяки правильному здійсненню бюджетного процесу забезпечується економічна і соціальна стабільність та належний життєвий рівень населення.

Незважаючи на те, що велика кількість науковців працюють у напрямку вдосконалення процесу формування дохідної частини Державного бюджету, виявлення можливих резервів її збільшення, багато питань ще залишаються не вирішеними, а саме: проблема щорічного невиконання бюджету; прийняття Державного бюджету з дефіцитом; наявність порушень та недоліків у формуванні доходів Державного бюджету, що викликані неналежним контролем за процесом формування дохідної частини бюджету; відсутнє чітке визначення складу доходів, що

закріплені за загальним та спеціальним фондами; проблема реалізації стратегічного планування на практиці; неефективна бюджетно-податкова політика [2].

Особливу увагу заслуговує проблема щорічного прийняття Державного бюджету з дефіцитом. При цьому порушується один з найбільш важливих принципів бюджетної системи – принцип збалансованості. Але наявність дефіциту бюджету ще не означає незбалансованість у тому випадку, якщо досягнуто рівність між витратами і сумарною величиною бюджетних надходжень. При прийнятті бюджету з дефіцитом така рівність досягається, частіше всього, за рахунок запозичень, що призводять до появи державного боргу. Крім того, однією з проблемою формування доходної частини державного бюджету є наявність порушень та недоліків, що пов'язані з: недоплатами до бюджету; несвоєчасним та неповним перерахуванням дивідендів, що належать державі; неналежним контролем за правильністю нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів тощо.

Основними проблемами формування доходів Державного бюджету України є [3, с. 555]:

- збільшення податкових надходжень за рахунок платників податків, тобто за рахунок знаходження нових джерел оподаткування і підвищення ставок податків, що в першу чергу призводить до ухилення сплати податків і ненадходження доходів;

- відтік іноземних інвестицій та нестабільність національної валюти, що призводить до скорочень на підприємствах, зменшення обсягів їх виробництва або взагалі їх закриття;

- зростання інфляції, що перш за все відображається в імпортних товарах, і завдяки цьому відбувається зменшення ввезення товарів;

- ухилення від сплати податків не тільки підприємств, які по різних причинах не мають можливості сплачувати податки, але й поширюється тенденція до несплати податків фінансово здорових підприємств;

- зменшилися надходження рентної плати за транспортування;

- значне зменшення податку на міжнародну діяльність та зовнішні операції, що пов'язане зі зменшенням обсягів зовнішньоторговельних операцій;

- зменшення доходів від власності та підприємницької діяльності до державного бюджету, причиною якого стала відсутність коштів, що перераховуються до бюджету НБУ;

- зменшення надходженням адміністративних зборів і платежів.

На стан доходів Державного бюджету сучасності певним чином впливає зміна обсягів ВВП, військові дії на Сході України та втрата територій від анексії. Таким чином, необхідно знайти ефективні шляхи вдосконалення щодо формування доходів бюджету.

Підсумовуючи зазначимо, що держава повинна формувати свою бюджетну політику так, щоб досягалось скорочення бюджетного дефіциту. Це можливо при реалізації заходів, які сприяли б одночасно підвищенню доходів бюджету та скороченню державних видатків. До таких заходів можна віднести наступні: інвестування бюджетних коштів у розвиток галузей, які втілюють у виробництво наукові досягнення та визначають рівень економічної потужності держави; використання субсидій та грантів для створення сприятливих умов господарювання та стимулювання виробництва; залучення іноземного капіталу до України.

Література:

1. Ружицький І.Ю. Підходи до класифікації джерел формування доходів Державного бюджету України / І. Ю. Ружицький // Університетські наукові записки. – 2013. - № 2 (46). - с. 384-391.

2. Кир'язова Т. О. Доходи державного бюджету України: проблеми формування та можливі джерела збільшення / Т. О. Кир'язова, Н. І. Чулак // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 2/2. – С. 40-44.

3. Слободянюк Н.О. Проблени питання формування дохідної частини бюджету: сучасні реалії / Н.О. Слободянюк, К.І. Шиком // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 15. – С.554-558.

Бурко Христина

ст. гр.ФМ-11

Тернопільський національний економічний університет

khrystynab@meta.ua

Науковий керівник – к.е.н., доцент Гупаловська М.Б.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Для утвердження України як демократичної і правової держави важливою є побудова дієвої системи місцевого самоврядування, спроможної своєчасно й ефективно задовольняти потреби громадян, сприяти реалізації їхніх прав. Попри спроби реформування, прийняття низки законодавчих актів і приєднання до міжнародних договорів Європи – місцеве самоврядування України так і не було перетворено на потужну й фінансово спроможну форму реалізації публічної влади.

Функціонування бюджету здійснюється у взаємодії двох його особливих форм – доходів і видатків, кожна з яких має специфічне суспільне призначення [1]. Разом з тим, міцність і стабільність діяльності органів місцевого самоврядування залежить від здатності ефективно виконувати покладені на них функції.